

KONCERT HABILITACYJNY W TARNOWSKIEJ KATEDRZE

W dniu 8 maja 2000 r. w tarnowskiej katedrze odbył się koncert w ramach przewodu kwalifikacyjnego II stopnia ks. dra Andrzeja Zająca przeprowadzanego na Wydziale Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej i Rytmiki Akademii Muzycznej w Poznaniu. Przewód II stopnia w dyscyplinach artystycznych jest równoznaczny z przewodem habilitacyjnym w dziedzinach dyscyplin naukowych. Na przewód składają się: dokumentacja dorobku artystycznego, dydaktycznego i naukowego liczonego od zakończenia przewodu I stopnia (przewód I stopnia również na Akademii Muzycznej w Poznaniu przeprowadzony został w 1995 r.), koncert spełniający określone wymogi formalne dotyczące programu i stopnia trudności wykonywanych utworów, wreszcie kolokwium i wykład wygłoszony przed Radą Wydziału. Recenzentami przewodu byli: prof. Krystyna Domańska-Maćkowiak z Akademii Muzycznej w Poznaniu, prof. Jerzy Kurcz z Akademii Muzycznej w Krakowie i ks. prof. Kazimierz Szymonik kierownik Instytutu Muzykologii Kościelnej Uniwersytetu Kard. Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Współorganizatorami koncertu byli: Wydział Kultury Urzędu Miasta Tarnowa i Centrum Paderewskiego Tarnów – Kaśna Dolna. Szczególną okazją koncertu były obchody Wielkiego Jubileuszu Odkupienia roku 2000 oraz rocznice: 670 lat lokacji miasta Tarnowa i 55 lat od zakończenia II wojny światowej. Honorowy patronat objęli ordynariusz diecezji – ks. bp Wiktor Skworc i Prezydent Miasta Tarnowa – Józef Rojek. Wykonawcami byli: Chłopięcy Chór Katedralny Pueri Cantores Tarnovienses, Chór Chłopięcy Pueri Cantores s. Nicolai kierowany przez Ks. Stanisława Adamczyka i Zespół Instrumentów Dętych Capellae Cracoviensis. Koncertem dyrygował ks. Andrzej Zając.

Koncert, będący częścią przewodu II stopnia, to uwieńczenie wieloletniej, konsekwentnie prowadzonej przez ks. Andrzeja Zająca pracy z założonym przez siebie w 1981 r. chórem. W ciągu prawie 20 lat istnienia chór śpiewał 605 razy w liturgii Mszy św., wykonał 389 koncertów w Polsce i za granicą, odbył 20 podróży koncertowych do 12 krajów Europy. Brał udział w 33 festiwalach i konkursach muzycznych, krajowych i zagranicznych, na których zdobył wiele nagród i wyróżnień.

Chór Pueri Cantores Tarnovienses dysponuje obecnie imponującym jak na amatorski zespół repertuarem: ponad 300 pozycji religijnych (od chorału gregoriańskiego począwszy przez motety a cappella, formy wokalnie-instrumentalne z organami i z orkiestrą, bogaty repertuar kolęd aż do kompozycji współczesnych). Chór wydał 2 kasety magnetofonowe i 3 płyty kompaktowe.

Ks. Andrzej Zając od 1978 r. jest wykładowcą muzyki kościelnej w Instytucie Teologicznym w Tarnowie (od 1995 r. na stanowisku adiunkta) i w Diecezjalnym Studium Organistowskim w Tarnowie. W r. 1992 utworzył Polską Federację Pueri Cantores i włączył ją w struktury Federacji Międzynarodowej (obecnie Polska Federacja zrzesza 35 chórów). Był głównym organizatorem I Krajowego Kongresu Polskiej Federacji, który odbył się w Tarnowie w czerwcu 1997 r. oraz współorganizatorem II Kongresu w Krakowie w 2000 r. Od 1992 r. jest przewodniczącym Polskiej Federacji Pueri Cantores. Za swą działalność na polu kultury oraz dla rozwoju miasta i jego promocji w świecie został 3-krotnie odznaczony przez władze miejskie Tarnowa (1994, 1996, 1998).

Program koncertu składał się z dwu części: w I części wystąpił samodzielnie Chłopięcy Chór Katedralny Pueri Cantores Tarnovienses, prezentując licznie zebranej publiczności utwory polifonii renesansu (Palestrina, Lasso, Vittoria, Aichinger i G. Gabrieli) oraz czołowego przedstawiciela polskiego baroku – G. G. Gorczyckiego, a także dwie współczesne kompozycje: Flora Peetersa *Ave verum* i Mariana Sawy *Cantate Domino*. Nie ulega wątpliwości, że zespół, żyjący na co dzień oprawą muzyczną liturgii, znakomicie czuje się w renesansowym repertuarze, uwypuklając swoim stylowym wykonaniem nie tylko piękno tej muzyki, ale i wciąż aktualne treści. Podkreślić trzeba wyrównaną emisję, która sprzyjała czystej intonacji, miękko brzmiące tenory i basy, charakterystyczną stopliwość głosów (owoc pracy Alicji Miśtak, asystenta do emisji głosu), polifoniczną precyzję i bardzo dobry kontakt z dyrygentem. Tej śpiewności i precyzji nie zabrakło również w wykonaniu współczesnych kompozycji, których estetyka i układ formalny wspierany przez ciekawą harmonię (Peeters) i skomplikowaną metro-rytmikę (Sawa) wyraźnie kontrastowały z dziełami starych mistrzów.

Część II koncertu wypełniła *Msza e-moll* Antona Brucknera na 8 głosowy chór i zespół instrumentów dętych. Aby uzyskać niezbędny dla stylowego wykonania tego dzieła wolumen brzmienia, tę część koncertu wykonały połączone chóry: Pueri Cantores Tarnovienses i Pueri Cantores s. Nicolai z Bochni oraz zespół instrumentów dętych Capellae Cracoviensis. W religijnej wokalnoinstrumentalnej muzyce okresu romantyzmu, kompozycja ta stanowi wybitne osiągnięcie i wchodzi w skład tryptyku mszalnego razem z wielkimi *Mszami d-moll* i *f-moll* Antona Brucknera. Jednoczy w sobie prostotę i charakterystyczny dla tego okresu stylistycznego monumentalizm formy z pięknymi, chociaż trudnymi partiami wokalnymi i instrumentalnymi. Jest świadectwem doskonałości warsztatu kompozytorskiego Antona Brucknera i jego żarliwej religijności. Utwór wymaga od wykonawców nie tylko precyzji intonacji, ale nade wszystko ogromnej kondycji. Partie wokalne obfitują w chromatykę, duże skoki i trudne intonacyjnie unisony. Zadania nie ułatwiała orkiestra (2 oboje, 2 klarnety, 2 fagoty, 4 rogi, 2 trąbki i 3 puzony) posiadająca bardzo samodzielną partię i brzmiąca w tarnowskiej świątyni jak organy. Słuchacze nagrodzili wykonawców owacją na stojąco – była ona wyrazem podziwu dla wykonawców i podziękowaniem płynącym z głębi serca.

Na marginesie tego kulturalnego wydarzenia nasuwają się pewne refleksje. Czy to nie jest zastanawiające, że dzieci i młodzież (tenory i basy) bez większych problemów potrafią wyśpiewać „matematycznie obliczone”, a jednak urzekające swym pięknym brzmieniem, wzbudzając zachwyty i podziw? Czy zwróciliśmy uwagę na elegancję i takt, zgranie i dyscyplinę obu zespołów? Przecież znakomitą część programu chórzyci śpiewali z pamięci i to w języku łacińskim. Jestem przekonany, że jest to efekt długofalowej pracy wychowawczej, która w połączeniu z dobrym muzykowaniem daje wspaniałe efekty. Jest to praca, o której – trzeba to dodać – tak mało się mówi i właściwie z zewnątrz nie zauważa. Tymczasem osiągnięcie takich sukcesów muzycznych jest możliwe tylko w zgodnym i konsekwentnym współdziałaniu tych elementów. Za te starania i wytrwałość należą się gorące podziękowania dla obu Księży Dyrygentów i współpracujących z nimi osób.

Dla Tarnowa posiadanie takiego chóru jak Pueri Cantores Tarnovienses jest szczególnie cenne. Przede wszystkim Tarnów jako stolica biskupia dołączył do tych

miast w chrześcijańskim świecie, przy których takie zespoły działają od wieków. Ponadto jest to wspaniała promocja miasta, zawarta nie tylko w nazwie zespołu, ale i w jego poczynaniach, osiągnięciach i poziomie. Dobrze się dzieje, że doceniają to ojcowie miasta, wspomagając finansowo w miarę swoich możliwości działania chóru, dbając w ten sposób o jego rozwój.

Ostatnim etapem przewodu II stopnia Ks. Andrzeja Zająca było kolokwium i wykład pt. *Kulturowy model chóru w muzyce europejskiej – teologiczne aspekty jego funkcjonowania w liturgii Kościoła po II Soborze Watykańskim* wygłoszony przed Radą Wydziału Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej i Rytmiki Akademii Muzycznej w Poznaniu w dniu 29 września 2000 r.

Jan M. Gładysz